

ГРОШІ ЯК МАТЕРІАЛЬНО ВИРАЖЕНІ РЕЧІ І ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

студентка **Басова В. Л.**

доц. **Зайцев О. В.**

До кола об'єктів правовідносин звичайно відносяться матеріально виражені речі, в тому числі гроші. Сучасні економічні відносини не можна уявити без використання грошей. За своєю сутністю гроші є багато функціональною економічною категорією [1].

Головна особливість грошей як об'єкта цивільного права полягає у тому, що вони, будучи загальним еквівалентом, можуть замінити собою майже будь-який об'єкт майнових відносин, що мають оплатний характер. Гроші, як цінні папери визначаються окремим різновидом речей, причому різновидом родових, замінних речей. Загибель грошових знаків у боржника не звільняє його від обов'язку сплатити кредиторам відновну грошову суму. Гроші не можуть бути витребувані від добросовісного набувача, навіть якщо вони були вкрадені у власника чи загублені ним.

Існують дві концепції щодо походження грошей: раціоналістична та еволюційна. Перша пояснює походження грошей між людьми, які переконалися в тому, що для переміщення вартостей у міновому обігу необхідні спеціальні інструменти [2].

Еволюційна концепція враховується у виникненні та розвитку грошей, тобто це тривалий еволюційний процес, зумовлений стихійним розвитком товарного виробництва та обміну.

Еволюційний крок грошей від товарних до електронних зумовлений розвитком економічних і соціальних відносин, а також роллю держави в утворенні їх раціонального фактора.

Сучасні гроші виконують ряд таких функцій [3, с. 15-17]:

1. Гроші служать засобом обігу, тобто учасники ринку приймають їх в оплату. Люди можуть продавати свій товар, надавати послуги за гроші і використовувати ці гроші для купівлі товарів і послуг надалі. Внаслідок цього

процесу гроші сприяють розподілу праці. Розподіл праці є істотно важливим для ефективності економіки, він дає можливість людям купувати велику частину товарів, а не виробляти їх самостійно. Потім вони можуть обмінювати гроші на товари, зроблені працею інших людей. В міру зростання обсягів торгівлі гроші відіграють дедалі більш значну роль в економіці. Отже, будучи засобом обігу, гроші є важливим чинником сучасної економіки.

2. Гроші як одиниця рахунку — це засіб визначення відносної вартості товарів і послуг. Як одиницю рахунку можна використовувати грошову одиницю для виміру вартості даних товарні і послуг щодо інших товарів і послуг. Наприклад, гривня є грошовою одиницею України.

Одиниця рахунку — це масштаб, що дає змогу людям легко порівнювати відносні вартості товарів і послуг. Будь-який грошовий знак, незалежно від того, чи має він законну платіжну силу чи ні, визначається за такою ознакою: в якому числовому відношенні він перебуває до визначеної рахункової одиниці. Фізичні і ціннісні властивості грошового знака, оскільки вони не виражаються у вигляді числового співвідношення цього знака до визначеної рахункової одиниці, самі по собі не беруть до уваги при виробництві і прийманні платежів.

3. Гроші як засіб утворення скарбів. Тобто золото і срібло вилучалося з обігу та зберігалося у скарбницях у докапіталістичних формаціях. В умовах металевого грошового обігу та обміну банкнот на золото центральні емісійні банки були зобов'язані мати заощадження золота у вигляді резервів внутрішнього грошового обігу, обміну банкнот на золото та резерву міжнародних платежів. Золотий запас України складається з золота у зливках, є державною власністю і становить частину державних золотовалютних резервів України.

4. Гроші можна використовувати як засіб платежу для встановлення суми платежу, який буде здійснено в певний момент у майбутньому, що дає можливість нараховувати проценти за грошовими зобов'язаннями. Ст. 192 ЦК України встановлює, що законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України є грошова

одиниця України — гривня.

5. Функція світових грошей забезпечує рух вартості в міжнародному економічному обігу і реалізацію взаємовідносин між країнами.

Список використаної літератури:

1. Зайцев, О.В. Природа грошей в дослідженнях сучасних економістів / О.В. Зайцев, В.О. Коломієць // Економічні проблеми сталого розвитку : тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, 17-25 квітня 2007 р. — Суми : СумДУ, 2007. — Т.1. — С. 114-115.

2. Пермінова, М.В. Напрямки трансформації класичної кількісної теорії грошей / М.В. Пермінова, О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні та 60-річчю СумДУ, 21-25 квітня 2008 р. - Суми: СумДУ, 2008. - Т.2. - С. 74-75.

3. Зайцев, О.В. Гроші та кредит : конспект лекцій для студ. спец. 6.030508 "Фінанси і кредит", 6.030504 "Економіка підприємства", 6.030507 "Маркетинг", 6.030601 "Менеджмент і адміністрування" усіх форм навчання / О.В. Зайцев, О.В. Галахова. - Суми : СумДУ, 2009. - 150 с.

Басова, В. Л.

Гроші як матеріально виражені речі і як об'єкти цивільного права [Текст] / В. Л. Басова, О. В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку : збірник тез доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні (21-24 квітня 2009 р.). - Суми : СумДУ, 2009. - Ч.1. - С. 191-192.